

Izvorna jezična inačica ove stranice [de](#) nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutavno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

Sljedeći jezici: [en](#) već su prevedeni.

Swipe to change

engleski

Izvođenje dokaza

Njemačka

1 Teret dokazivanja

1.1 Koja su pravila u vezi s teretom dokazivanja?

U načelu svaka stranka u parničnom postupku snosi teret dokazivanja činjenica koje se odnose na zahtjeve određene pravne norme, a koje idu u prilog toj stranci. Zbog tog se razloga raspodjela tereta dokazivanja često temelji na materijalnom građanskom pravu jer ono sadržava pravne temelje za tužbene zahtjeve, pomoćne norme te pravila o obrani i prigovorima. Ako je ispunjeno pravno načelo na temelju kojeg se činjenice kao pravne posljedice pripisuju tužbenom zahtjevu (na primjer: zaključenje ugovora o prodaji), u pravilu stranka čiji se tužbeni zahtjev temelji na tome (u navedenom primjeru, plaćanje kupovne cijene) mora predočiti te činjenice (načelo izvođenja dokaza) te ih dokazati ako ih suprotna stranka osporava.

S druge strane, suprotna stranka mora se pozvati na bilo kakva suprotstavljena prava ili na pravo prigovora te dokazati ta prava (npr. izvršenje). Ako, nakon što su iscrpljeni svi dopušteni dokazi u postupku, i dalje postoji sumnja o ključnim činjenicama, mora se donijeti odluka o tome tko snosi teret dokazivanja. Stranka koja u skladu s pravilima o teretu dokazivanja mora iznijeti dokaze o predmetnoj činjenici gubi spor ako ne uspije ispuniti svoju obvezu u pogledu tereta dokazivanja.

1.2 Postoje li pravila prema kojima su određene činjenice izuzete od tereta dokazivanja? U kojim slučajevima? Je li moguće predočiti dokaze kako bi se pokazalo da određena pravna pretpostavka nije valjana?

U njemačkom pravu predviđeni su različiti oblici ublažavanja tereta dokazivanja, uključujući prebacivanje tereta dokazivanja na drugu stranku. Konkretno:

1. Prebacivanje tereta dokazivanja na drugu stranku

O prebacivanju tereta dokazivanja na drugu stranku u parničnom postupku riječ je ako se odstupa od pravila u skladu s kojim svaka stranka mora dokazati činjenice koje joj idu u prilog. Prebacivanje tereta dokazivanja dovodi do toga da suprotna stranka mora opovrgnuti činjenicu koja ide u prilog drugoj stranci. Na primjer, članak 476. Građanskog zakonika (Bürgerliches Gesetzbuch) sadržava odredbu o prebacivanju tereta dokazivanja u prodajnom pravu („Ako se materijalni nedostatak pojavi u roku od šest mjeseci od datuma prijelaza rizika, pretpostavlja se da je predmet već bio neispravan u trenutku prijelaza rizika, osim ako je ta pretpostavka nespojiva s prirodom predmeta ili nedostatkom.“). U tom slučaju kupac ne mora dokazati da je nedostatak već bio prisutan u vrijeme isporuke, već je na prodavatelju odgovornost dokazivanja da taj nedostatak nije postojao u početku.

2. Ublažavanje tereta dokazivanja

a. Zakonom se propisuje zakonska pretpostavka (gesetzliche Vermutung) u skladu s kojom se u određenim okolnostima (osnova za pretpostavku) mora pretpostaviti postojanje daljnjih okolnosti i da se na njima mora temeljiti pravna ocjena. Zakonskim pretpostavkama ublažava se teret dokazivanja koji snosi jedna od stranaka, koja mora iznijeti obranu i dokazati samo činjenice kojima se opravdava ta pretpostavka. Dokazi o suprotnom dopušteni su u skladu s člankom 292. Zakona o parničnom postupku (Zivilprozessordnung, ZPO). Zakonske pretpostavke mogu se odnositi na činjenice, na primjer kada postoji pretpostavka da je potvrda o hipoteci prenesena na vjerovnika koja se temelji na posjedovanju potvrde (članak 1117. stavak 3. Građanskog zakonika). One se mogu odnositi i na prava, na primjer kada postoji pretpostavka da nositelj potvrde o nasljeđivanju ima status nasljednika (članak 2365. Građanskog zakonika).

b. Činjenična pretpostavka (tatsächliche Vermutung) postoji ako sud na temelju vlastitog iskustva ili iskustva vještaka može donijeti zaključak o nedokazanim činjenicama na temelju dokazanih činjenica (posredni dokazi). Na primjer, na temelju posrednih dokaza iz kojih proizlazi da je temperatura u određenom trenutku bila iznad nule stoga se može, iz općeg iskustva, zaključiti da se određena osoba u to vrijeme nije mogla poskliznuti na poledici. Suprotna stranka može osporiti pretpostavku na temelju činjenica kojima se ozbiljno dovodi u pitanje je li neka pojava zaista karakteristična za uobičajeni tijek događaja.

3. U sudskoj praksi teret dokazivanja sve se više definira na temelju ravnopravnosti i pravične ravnoteže interesa u određenim rizičnim područjima. Najvažniji su primjeri sljedeći:

odgovornost za proizvod (u skladu s člankom 823. stavkom 1. Zakona o parničnom postupku)

Teret dokazivanja da je proizvod neispravan, da su povrijeđena zakonska prava i da postoji uzročno-posljedična veza između te dvije činjenice snosi oštećena stranka. S druge strane, proizvođač snosi teret dokazivanja da je ispunio obveze koje su mu određene u pogledu organizacije, uputa, praćenja nakon stavljanja na tržište i sprječavanja opasnosti, te da mu se stoga ne može pripisati nikakva krivnja.

dužnost obavješćivanja i savjetovanja

Ako nisu ispunjene posebne ugovorne ili predugovorne obveze obavješćivanja i savjetovanja, stranka protiv koje je pokrenut postupak snosi teret dokazivanja da bi šteta nastala čak i da je ona ispunila svoje obveze. Postoji pretpostavka da je oštećena stranka postupala u skladu s pruženim informacijama.

1.3 U kojoj mjeri sud mora biti uvjeren u neku činjenicu kako bi presudu temeljio na postojanju te činjenice?

U članku 286. Zakona o parničnom postupku propisano je temeljno načelo slobodne ocjene dokaza (Freiheit der Beweiswürdigung) u skladu s građanskim postupovnim pravom. U skladu s tim načelom, sud mora sam donijeti odluku o tome je li navod istinit ili lažan uzimajući u obzir ukupni sadržaj postupka i zaključke koje donese na temelju dokaza.

Pretežna vjerojatnost ili visok stupanj vjerojatnosti sami po sebi nisu dovoljni za dokazivanje činjenice, ali, s druge strane, ne mora biti isključena sva sumnja. Mora postojati stupanj sigurnosti koji je u praksi dovoljan i kojim se uklanja preostala sumnja, ali se ne isključuje nužno u potpunosti.

Postoji iznimka povezana s nužnim stupnjem dokazivanja u slučajevima kada je zakonom propisano da su dovoljni uvjerljivi (*prima facie*) dokazi (npr. u slučaju privremenih mjera). Navod je točan *prima facie* ako postoji velika vjerojatnost da je točan. Pri dokazivanju točnosti *prima facie* stranke ne moraju slijediti stroga pravila o dokazima (svjedoci, isprave, pregled koji provodi sud, vještačenje ili ispitivanje stranaka). Na primjer, dopuštena je i izjava pod prisegom (članak 294. Zakona o parničnom postupku).

2 Izvođenje dokaza

2.1 Mora li stranka uvijek podnijeti zahtjev za izvođenje dokaza ili sudac u određenim predmetima može izvesti dokaze na vlastitu inicijativu?

U parničnom postupku primjenjuje se načelo da stranke same moraju iznijeti pitanja i odgovarajuće dokaze. Sud ne može sam utvrditi materijal na kojem će temeljiti svoju odluku. Sud u najboljem slučaju ima dužnost informiranja i savjetovanja u skladu s člankom 139. Zakona o parničnom postupku.

U nekim slučajevima sud iznimno može sam izvoditi dokaze, što je protivno načelu da stranke moraju izvoditi dokaze, ali to mora učiniti kako bi se osiguralo da stranke iznesu dobro utemeljene činjenice i ne može sam istraživati činjenice.

Stoga sud može po službenoj dužnosti naložiti pregled, izradu izvješća i savjetovanje s vještacima (članak 144. Zakona o parničnom postupku), dostavljanje dokumenata (članak 142.) i daljnje ispitivanje stranke (članak 448.). Sud isto tako može po službenoj dužnosti ispitati stranku (članak 448.). Međutim, mora postojati određeni stupanj početne vjerojatnosti u odnosu na činjenicu koja se dokazuje.

U izvanparničnim postupcima i obiteljskim stvarima koje ne uključuju sporove (tj. nisu uređeni odredbama o izvođenju dokaza u skladu sa Zakonom o parničnom postupku), načelo istraživanja činjenica po službenoj dužnosti primjenjuje se u skladu s člankom 26. Zakona o postupcima u obiteljskim stvarima i pitanjima nadležnosti u izvanparničnim postupcima (Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit, FamFG). To znači da sud mora sam, po službenoj dužnosti, utvrditi činjenice bitne za odluku i prikupiti dokaze koje smatra prikladnima ako se pojave sumnje u točnost određenih činjenica. U tom slučaju zahtjevi stranaka za izvođenje dokaza nisu obvezujući za sud.

2.2 Ako je zahtjev stranke koji se odnosi na izvođenje dokaza odobren, što slijedi?

Formalno izvođenje dokaza:

Ako stranke osporavaju dokaze, Zakonom o parničnom postupku propisan je postupak formalnog izvođenja dokaza kojim se omogućuje izvođenje dokaza s pomoću sljedećih dokaznih sredstava: svjedočenje vještaka, vizualni pregled koji provodi sud, isprave, svjedočenje svjedoka i ispitivanje stranaka (vidjeti u nastavku). Nakon što stranka predoči dokaze sud nalaže izvođenje dokaza o činjenicama koje je potrebno dokazati. To se u načelu obavlja na ročištu bez posebnih formalnosti ili na temelju naloga za izvođenje dokaza u skladu s člankom 358. Zakona o parničnom postupku. U skladu s člankom 359. Zakona, u nalogu za izvođenje dokaza moraju se navesti činjenice koje su predmet spora i u odnosu na koje se moraju izvesti dokazi, moraju se navesti dokazi koji će se izvoditi, imena svjedoka i vještaka koji će biti saslušani ili stranke koja će biti ispitana te se mora navesti koja se stranka oslanja na te dokaze.

Zatim se izvode dokazi u skladu s mjerodavnim zakonskim odredbama (članci od 355. do 484. Zakona o parničnom postupku). Posebno se mora voditi računa o načelima da je dokaze potrebno izravno izvoditi (članak 355.) i da stranke mogu biti nazočne (članak 357.).

U prvom je od tih načela propisano da se dokazi moraju izvoditi pred sudom pred kojim se vodi postupak jer taj sud mora ocijeniti dokaze. Iznimke se primjenjuju samo kada se, u skladu sa zakonom, odgovornost za izvođenje dokaza može prenijeti na jednog člana suda pred kojim se vodi postupak (članak 361. Zakona o parničnom postupku) ili na drugi sud (članak 362.). U skladu s načelom da stranke mogu biti nazočne, stranke imaju pravo biti nazočne za vrijeme saslušanja svjedoka te imaju pravo i ispitivati svjedoke (članak 397.).

U skladu s člankom 285. Zakona o parničnom postupku, o rezultatima izvođenja dokaza zatim se raspravlja na usmenoj raspravi. U skladu s člankom 286. Zakona, sud mora utvrditi činjenice na temelju potpunog sadržaja postupka, uključujući izvedene dokaze, pri čemu slobodno ocjenjuje dokaze.

Neformalno izvođenje dokaza:

Za razliku od formalnog izvođenja dokaza, u okviru neformalnog izvođenja dokaza dopušteno je da se činjenice utvrde s pomoću bilo kojeg dokaznog sredstva koje sud smatra nužnim te se takvo izvođenje dokaza može provoditi uglavnom bez ispunjavanja formalnih zahtjeva. U skladu s člankom 284. Zakona o parničnom postupku neformalno izvođenje dokaza u parničnim postupcima dopušteno je samo ako su stranke s time suglasne.

Ako se u postupku u skladu sa Zakonom o postupcima u obiteljskim stvarima i pitanjima nadležnosti u izvanparničnim postupcima ne traži formalno izvođenje dokaza na temelju odredbi Zakona o parničnom postupku u skladu s člankom 30. stavcima 2. i 3. Zakona o postupcima u obiteljskim stvarima i pitanjima nadležnosti u izvanparničnim postupcima, sud dokaze izvodi na način koji smatra prikladnim, u skladu s člankom 29. stavkom 1. tog zakona. Stranke mogu uputiti određene dokaze sudu, ali sud sam prema vlastitom nahođenju utvrđuje nužnost i opseg izvođenja dokaza te način izvođenja dokaza.

2.3 U kojim slučajevima sud može odbiti zahtjev stranke za izvođenje dokaza?

Zahtjev za prihvaćanje dokaza može se odbiti zbog postupovnih razloga ili na temelju pravila o dokazima u sljedećim slučajevima:

ako činjenice ne moraju biti dokazane dokazima, odnosno ako su činjenice već dokazane ili su očite ili nesporne

ako činjenice nisu materijalne, odnosno ne mogu utjecati na odluku

ako dokazi nisu primjereni za dokazivanje navoda (to je rijetko jer se dokazi ne mogu ocijeniti prije izvođenja)

ako nije moguće pribaviti dokaze

ako su dokazi nedopušteni, na primjer zbog neutemeljenog navoda u okviru zlouporabe postupka ili proturječne obveze čuvanja tajne koju ima svjedok (osim ako je oslobođen te obveze)

ako sud izvodi dokaze po vlastitom nahođenju, na primjer pri ocjeni štete u skladu s člankom 287. Zakona o parničnom postupku

ako je činjenica konačno utvrđena u nekom drugom postupku i obvezujuća je za obje stranke

ako zahtjev nije pravodobno podnesen (članak 296. stavak 1. Zakona o parničnom postupku)

ako je izvođenje dokaza onemogućeno zbog prepreke neodređenog trajanja i ako je istekao rok te bi se postupak u suprotnom odgodio (članak 356. Zakona o parničnom postupku).

2.4 Koji različiti načini dokazivanja postoje?

Postoji pet vrsta formalnog izvođenja dokaza:

vizualni pregled koji provodi sud, članci od 371. do 372.a Zakona o parničnom postupku

On se sastoji od izravnog, osjetilnog pregleda koji sudac obavlja u dokazne svrhe. Za razliku od donekle zavaravajućeg pojma koji se upotrebljava (*Augenschein* – vizualni pregled), on može uključivati i osjetilni pregled dodirrom, mirisom, slušanjem i kušanjem. Zbog toga su uključeni i zvučni zapisi i video zapisi te mediji za pohranu podataka.

svjedočenje svjedoka, članci od 373. do 401. Zakona o parničnom postupku

Svjedoci mogu svjedočiti o prethodnim događajima kojima su prisustvovali. Svjedok može biti samo osoba koja nije stranka u sporu.

Ako svjedok mora imati specijalizirano znanje kako bi razumio činjenice, takav se svjedok naziva vještakom (*sachverständiger Zeuge*, članak 414. Zakona o parničnom postupku): primjer je izjava doktora hitne službe u slučaju ozljeda pretrpljenih u nesreći.

svjedočenje vještaka, članci od 402. do 414. Zakona o parničnom postupku

Vještak (*Sachverständiger*) sugu osigurava specijalizirano znanje koje mu je potrebno za ocjenjivanje činjenica. Vještaci ne utvrđuju činjenice sami. Od njih se očekuje da daju svoju ocjenu isključivo na temelju činjenica koje su im predstavljene (Anschlussatsachen).

Od vještaka se može zatražiti da donese svoje zaključke samo ako je za utvrđivanje samih činjenica potrebno stručno znanje. Primjer je liječnička dijagnoza. Izvješće privatnog vještaka koje je naručila jedna od stranaka može se prihvatiti kao dokaz vještaka samo u iznimnim okolnostima i uz suglasnost obje stranaka.

dokazne isprave, članci od 415. do 444. Zakona o parničnom postupku

Isprave u smislu Zakona o parničnom postupku pisane su izjave kojima se mogu dokazati sporni navodi stranke. U zakonu se razlikuje između dokazne vrijednosti javnih isprava (članci 415., 417. i 418. Zakona) i privatnih isprava (članak 416.).

Ispitivanje stranaka, članci od 445. do 455. Zakona o parničnom postupku

Ispitivanje stranaka sporedno je u odnosu na druge vrste izvođenja dokaza i dopušteno je samo za potrebe izvođenja glavnih dokaza (članak 445. stavak 2. Zakona o parničnom postupku). U načelu stranka koja ima obvezu dostavljanja dokaza može samo podnijeti zahtjev za ispitivanje suprotne stranke (članak 445. prva rečenica). Osim toga, stranke se mogu ispitivati samo uz suglasnost druge strane ili suda.

U okviru neformalnog izvođenja dokaza sud može potrebne dokaze izvoditi na prikladan način. Istražne aktivnosti suda i izvođenje dokaza mogu se neometano preklapati bez donošenja odluke o dokazima. Formalna dokazna sredstva mogu uključivati, na primjer, službene informacije koje daju tijela vlasti, neslužbene telefonske ili pisane ankete, upotrebu zvučnih zapisa i videozapisa i zapisa podataka. Rezultati izvođenja dokaza trebaju se zabilježiti u zapisnik u skladu s člankom 29. stavkom 3. Zakona o postupcima u obiteljskim stvarima i pitanjima nadležnosti u izvanparničnim postupcima.

2.5 Na koji se način od svjedoka dobivaju dokazi te kako se ti načini razlikuju od onih pomoću kojih se dokazi dobivaju od vještaka? Kakva su pravila u vezi s pisanim dokazima i izvješćima/mišljenjima vještaka?

Svi dokazi imaju jednak status zbog načela slobodne ocjene dokaza. Ne postoje razlike u dokaznoj vrijednosti. Razlike postoje samo u načinu prikupljanja dokaza:

Svjedoci

Svaki se svjedok mora ispitati odvojeno i ne u nazočnosti svjedoka koji će se kasnije saslušati (članak 394. stavak 1. Zakona o parničnom postupku).

Svjedoke koji su iznijeli suprotna svjedočenja moguće je suočiti (članak 394. stavak 2.).

Prije ispitivanja svjedoke se upozorava da moraju govoriti istinu i kasnije se od njih može zatražiti da prisegnu (članak 395. stavak 1.). Od svjedoka se prvo traži da navedu svoje osobne podatke (članak 395. stavak 2.) i zatim ih se ispituje o predmetu spora (članak 396.). Sud pokušava osigurati da njihovo svjedočenje bude relevantno u odnosu na pitanje o kojem ih se ispituje. Isto tako može postavljati dodatna pitanja svjedocima u cilju pojašnjenja pitanja i osiguranja potpunosti svjedočenja.

Stranke imaju pravo biti nazočne prilikom ispitivanja svjedoka i postavljati im pitanja. U postupcima u kojima je obvezno zastupanje po odvjetniku stranke u načelu smiju samo dostaviti pitanja koja će se postavljati svjedocima, a pravni zastupnik može izravno ispitivati svjedoke (članak 397.).

Pravila kojima se uređuje ispitivanje svjedoka primjenjuju se na dokaze koje osiguravaju vještaci i na ispitivanje samih stranaka (članci 402. i 451.).

Isprave

Dokazne isprave u načelu se predočuju dostavljanjem dokumenta. Ako stranka koja predočuje dokaze nema predmetnu ispravu, već je ima suprotna stranka ili treća strana, stranka koja predočuje dokaze može zatražiti da suprotnoj stranci ili trećoj strani naloži dostavljanje isprave (članci 421. i 428. Zakona o parničnom postupku). Obveza dostavljanja dokumenata zahtjev je građanskog prava i primjenjuje se kada osoba koja predočuje dokaze ima pravo zatražiti da suprotna stranka ili treća strana predaju ili dostave dokument (članak 422.). Mora postojati uvjerljiva osnova za primjenu te obveze (članak 424. stavak 5. druga rečenica). Pisana izvješća ili mišljenja vještaka isprave su u smislu Zakona o parničnom postupku.

2.6 Imaju li neki načini dokazivanja veću težinu od drugih?

U načelu, ne. U skladu s načelom da sud ima slobodu ocjenjivanja dokaza, svi dokazi imaju jednak status na temelju članka 286. Zakona o parničnom postupku. Svi prikupljeni dokazi čine osnovu za ocjenjivanje koje obavlja sud. Suci samo u iznimnim okolnostima moraju poštovati obvezujuća pravila o dokazima: primjeri se odnose na dokaznu vrijednost zapisnika u skladu s člankom 165. Zakona o parničnom postupku ili presude u skladu s člankom 314. ili ostalih isprava u skladu s člancima od 415. do 418.

2.7 Je li za dokazivanje određenih činjenica obvezna primjena određenih načina dokazivanja?

Ne, u Zakonu o parničnom postupku u načelu nisu propisane obvezne vrste dokaza za dokazivanje određenih činjenica.

U određenim vrstama postupaka postoje iznimke. U postupcima koji se odnose na vlasničke listove i mjenice, dokazi kojima se utvrđuju činjenice na kojima se temelji tužbeni zahtjev mogu se izvoditi samo u obliku isprava, a dokazi o svim ostalim činjenicama samo u obliku isprava ili ispitivanja stranaka (članci 592. i dalje Zakona).

U određenim postupcima koji uključuju snažnu intervenciju u pogledu temeljnih prava, u Zakonu o postupcima u obiteljskim stvarima i pitanjima nadležnosti u izvanparničnim postupcima propisana je obveza pribavljanja mišljenja vještaka, na primjer prije imenovanja skrbnika u skladu s člankom 280. tog zakona ili prije mjere prisilnog liječenja u skladu s člankom 312. tog zakona.

2.8 Jesu li svjedoci zakonski obvezni svjedočiti?

Svi svjedoci koji su u nadležnosti njemačkih sudova i koji su propisno pozvani obavezni su doći na ročište, svjedočiti i prisegnuti.

Dužnost svjedoka da svjedoči uključuje i njegovu dužnost da provjeri što zna na temelju dokumenata te da osvježi pamćenje (članak 378. Zakona o parničnom postupku). Svjedoci ne moraju svjedočiti o činjenicama kojih nisu svjesni.

2.9 U kojim slučajevima mogu odbiti svjedočenje?

U Zakonu o parničnom postupku razlikuje se pravo svjedoka na šutnju zbog osobnih razloga (članak 383. Zakona o parničnom postupku) i zbog materijalnih razloga (članak 384.). Pravo svjedoka da odbije svjedočiti u skladu s člankom 383. Zakona o parničnom postupku temelji se na postojanju obiteljskog odnosa ili obvezi čuvanja poslovne tajne. Svrha mu je izbjeći sukob interesa.

Pravo svjedoka na šutnju zbog osobnih razloga primjenjuje se na zaručnike (točka 1.), bračne drugove (točka 2.) i stranke u građanskoj zajednici (točka 2.a) za vrijeme trajanja te čak i nakon prestanka braka ili građanske zajednice. Osoba koja jest ili je bila u izravnom srodstvu sa strankom, krvnom ili tazbinskom, ili koja jest ili je bila u srodstvu u pobočnoj liniji do trećeg stupnja ili jest ili je bila u tazbinskom srodstvu u pobočnoj liniji do drugog stupnja, isto se tako ne može obvezati na svjedočenje (točka 3.). Srodstvo u pobočnoj liniji znači da nisu u izravnom srodstvu već su potomci iste treće osobe. Stupanj krvnog ili tazbinskog srodstva određuje se na temelju broja rođenja između dvaju srodnika.

U skladu s člankom 383. stavkom 1. Zakona, svećenici (točka 4.), osobe koje rade ili su radile na pripremi, proizvodnji ili distribuciji časopisa ili radijskih i televizijskih programa (točka 5.) i osobe kojima su, zbog njihovih dužnosti, radnog mjesta ili zanimanja, povjerene informacije koje se ne mogu otkriti zbog njihove prirode ili u skladu sa zakonskom odredbom (točka 6.), nemaju obvezu svjedočiti.

Pravo svjedoka da odbije svjedočiti zbog profesionalnih razloga obuhvaća sve informacije koje su poznate navedenoj osobi zbog njezina radnog mjesta.

S druge strane, svrha je prava svjedoka da odbije svjedočiti u skladu s člankom 384. Zakona o parničnom postupku zaštititi svjedoke od negativnih posljedica obveze svjedočenja. Na temelju te odredbe ne moraju odgovarati na određena pitanja, ali ne smiju u potpunosti odbiti svjedočiti.

Pravo na odbijanje svjedočenja u skladu s člankom 384. primjenjuje se kada bi se odgovorom na pitanje prouzročila izravna financijska šteta svjedoku ili osobi u srodstvu navedenoj u članku 383. Zakona (točka 1.) ili bi ih se izložilo gubitku časti ili riziku od kaznenog ili upravnog progona (točka 2.). Svjedoci isto tako ne moraju odgovoriti na pitanja ako bi time morali otkriti trgovačku ili poslovnu tajnu (točka 3.).

U članku 385. Zakona o parničnom postupku utvrđen je niz iznimaka od prava svjedoka na odbijanje svjedočenja. Posebno treba istaknuti članak 385. stavak 2. kojim se svećenici i osobe koje ne moraju svjedočiti u skladu s materijalnim pravom na temelju članka 383. stavka 1. točke 6. oslobađaju obveze šutnje i ponovno se uspostavlja njihova obveza svjedočenja.

2.10 Je li moguće kazniti osobu koja odbije svjedočiti ili je prisiliti da svjedoči?

Da. Ako svjedok koji je propisno pozvan ne dođe na ročište, sud će odrediti upravnu novčanu kaznu u skladu s člankom 380. stavkom 1. Zakona o parničnom postupku te će, ako ta kazna ne bude plaćena, odrediti zatvorsku kaznu. Novčana kazna iznosi od 5 do 1000 EUR (članak 6. stavak 1. Zakona o uvođenju Kaznenog zakonika (Einführungsgesetz zum Strafgesetzbuch)), a zatvorska kazna iznosi od jednog do šest tjedana (članak 6. stavak 2. istog zakona). Ako ne dođu na ročište, svjedoci moraju platiti i troškove nastale zbog njihova nedolaska.

Svjedok koji po drugi put ne dođe na ročište može se prisilno dovesti na ročište u skladu s člankom 380. stavkom 2. Zakona o parničnom postupku te mu se može odrediti administrativna novčana kazna. Te se mjere neće provoditi ako svjedok pravodobno dostavi odgovarajuće objašnjenje za svoju odsutnost. Ako takvo objašnjenje nije pravodobno zaprimljeno, svjedok će morati dokazati da on sam nije odgovoran za odgodu (članak 381. Zakona).

Ako svjedok odbije svjedočiti ili prisegnuti bez navođenja razloga, ili navede razlog koji se pravomoćno proglasi nevažnim, u skladu s člankom 390. stavkom 1. Zakona o parničnom postupku moguće je poduzeti mjere jednake onima koje se primjenjuju na svjedoka koji se bez objašnjenja ne pojavi na ročištu. Ako svjedok po drugi put odbije svjedočiti, on može na zahtjev biti pritvoren i prisiljen svjedočiti, ali samo dok traje tekući postupak (članak 390. stavak 2. Zakona).

2.11 Postoje li osobe koje ne mogu svjedočiti?

Ne, ne postoji opća mogućnost diskvalifikacije svjedoka. Svjedok može biti svaka osoba koja je dovoljno zrela da može opažati činjenice i razumjeti pitanja o njima te odgovarati na ta pitanja, bez obzira na svoju dob ili mogućnost obavljanja pravnih poslova.

Ne postoje posebna pravila za osobe koje su prethodno kažnjavane zbog namjernog iznošenja lažnih izjava ili zbog krivokletstva.

Međutim, osoba koja je izravno uključena u postupak kao stranka ili zakonski zastupnik stranke ne može biti svjedok. Postoji iznimka za združene stranke u odnosu na činjenice koje se odnose samo na druge združene stranke. U određenim okolnostima zastupnik može biti svjedok ako je predmet ispitivanja izvan područja primjene zastupničkog odnosa. Ovlašteni zastupnik može, na primjer, svjedočiti o činjenicama koje nisu povezane s njegovim dužnostima u postupku u kojem je stranka osoba koju zastupaju.

Mjerodavno vrijeme kada se osoba mora smatrati kvalificiranom za svjedočenje uvijek je vrijeme kada će biti saslušana.

2.12 Koja je uloga suca i stranaka u saslušanju svjedoka? Pod kojim uvjetima svjedok može svjedočiti videokonferencijskom vezom ili uz primjenu drugih tehničkih rješenja?

Svjedoke ispituju sudac ili suci. Ovlast za ispitivanje svjedoka može se dodijeliti članu suda pred kojim se vodi postupak ili drugog suda, posebno ako se od početka može pretpostaviti da će sud pred kojim se vodi postupak moći na odgovarajući način ocijeniti rezultat izvođenja dokaza čak i bez izravnog sudjelovanja u izvođenju dokaza.

Svaki se svjedok mora ispitati odvojeno i ne u nazočnosti svjedoka koji će se kasnije saslušati (članak 394. stavak 1. Zakona o parničnom postupku).

Svjedoke koji su iznijeli suprotna svjedočenja moguće je suočiti (članak 394. stavak 2.).

Stranke imaju pravo biti nazočne prilikom ispitivanja svjedoka i postavljati im pitanja. U postupcima u kojima je obvezno zastupanje po odvjetniku stranke u načelu smiju samo dostaviti pitanja koja će se postavljati svjedocima, a pravni zastupnik može izravno ispitivati svjedoke (članak 397.).

Svjedoci se mogu saslušati putem videokonferencije na zahtjev jedne od stranaka ako sud to dopusti (članak 128.a stavak 2. Zakona o parničnom postupku).

3 Ocjena dokaza

3.1 Ako stranka nije legalno pribavila dokaze, postoje li ograničenja koja sud primjenjuje pri donošenju presude?

U načelu zakonodavstvo kojim se sudu zabranjuje razmatranje određenih dokaza ne postoji u parničnom postupku. Jedina je iznimka to da sud možda neće uzeti u obzir presude koje su uklonjene ili će biti uklonjene iz Saveznog središnjeg upisnika (članak 51. Zakona o saveznom središnjem upisniku (Bundeszentralregistergesetz)).

Međutim, sudu može biti zabranjeno razmatranje dokaza u parničnom postupku u skladu sa sudskom praksom Saveznog ustavnog suda (Bundesverfassungsgericht) ako bi u tom slučaju bila riječ o nezakonitom uplitanju u ustavom zaštićena temeljna prava stranke koja osporava dokaze, posebno ljudsko dostojanstvo i opća osobna prava, što se ne može opravdati iznimkom. Potrebno je procijeniti koristi i interese uzimajući u obzir sve okolnosti konkretnog predmeta.

U skladu s tom sudskom praksom, na primjer, sud općenito ne može razmatrati dokaze dobivene tajnim snimanjem zvuka, uporabom mini prijenosnika, mikrofona ili interkoma za prisluškivanje razgovora te uporabom nezakonito stečenih osobnih spisa, kao što su dnevnici ili intimna pisma.

Međutim, u svakom od tih slučajeva može se zasebno za svaki od njih odlučiti da iznimno postoje prava koja čine protutežu i kojima se opravdava prihvaćanje nezakonito dobivenih dokaza, pod uvjetom da to ne utječe na važno područje privatnog života.

O pitanju moraju li se određeni dokazi isključiti zbog kršenja postupovnog pravila mora se odlučivati zasebno za svako takvo pravilo. Nedostatke koji utječu na postupak i način organizacije ročišta moguće je ispraviti u skladu s člankom 295. stavkom 1. Zakona o parničnom postupku. Ispitivanje je određene stranke kao svjedoka, na primjer, nedostatak u postupku koji se može zanemariti, odnosno ti se dokazi mogu upotrijebiti ako se stranke odreknu primjene tog pravila ili ako ne podnesu prigovor protiv pogreške do kraja naknadnog ročišta. Neinformiranje svjedoka o pravu da odbije svjedočiti nedostatak je koji se isto tako može ispraviti u skladu s člankom 295. stavkom 1. Zakona.

Međutim, nije moguće zanemariti usklađenost s pravilima koja su u javnom interesu (članak 295. stavak 2.). Primjeri uključuju sve točke koje sud mora razmatrati po službenoj dužnosti, kao što su postupovni zahtjevi, dopuštenost žalbe ili diskvalifikacija sudaca.

3.2 Hoće li moje svjedočenje biti dokaz ako sam stranka u postupku?

Kao što je već objašnjeno u odgovoru na pitanje 2.4., u određenim se okolnostima kao dokaz može prihvatiti ispitivanje stranaka. Sudac po vlastitom nahođenju odlučuje o težini takvih dokaza (članak 286. Zakona o parničnom postupku).

Posljednji put ažurirano: 11/03/2024

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJM-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.